

OBRAZOVANJE I ŠKOLSTVO

OBRAZOVANJE

OBRAZOVANJE – sustavno i formalizirano prenošenje znanja, vještina i vrijednosti

- **FORMALNO OBRAZOVANJE** dijelimo na osnovnoškolsko, srednjoškolsko i fakultetsko
 - formalno obrazovanje se pojavilo **radi potreba upravljanja državom** (*prikupljanje poreza, organizaciju državnih poslova, knjigovodstvo...*)
 - Egipćani – među prvima uvode formalno obrazovanje (4. tis. pr. Kr.)
 - industrijska revolucija u 18. st – obrazovanje postaje **javno dostupno** – potreba za obrazovanom radnom snagom (specijalizirano znanja)

ELITNO I DEMOKRATSKO OBRAZOVANJE *(obrazovni sustavi)*

- **ELITNO** – obrazovanje nakon osnovnog je „*priprema za elitu*” (različite statusne grupe i klase)
 - *Europa i Japan (primjer s Engleskom 11+)*
 - postoje **različiti tipovi srednjih škola**
(u svrhu osposobljavanja za posao ili za daljnje školovanje)
- **DEMOKRATSKO** – obrazovanje **služi javnim potrebama** i predstavlja **opće dobro** koje treba biti **dostupno svima**
 - *SAD*
 - svi mladi završavaju **opću srednju školu** (*high school*) – poslije upis na visoke škole

TRI TIPRA OBRAZOVANJA (R. Collins)

– s obzirom na različite zahtjeve za obrazovanjem (*idealni tipovi*):

ZA PRAKTIČNE VJEŠTINE

- odvija se **u procesu rada**, bez velike formalizacije
- **učenje** vještina **kroz praksu** (*učenje na samom poslu*)
- i danas prisutan oblik obrazovanja
- nema svjedodžbi ili diploma

ZA PRIPADNOST STATUSNOJ GRUPI

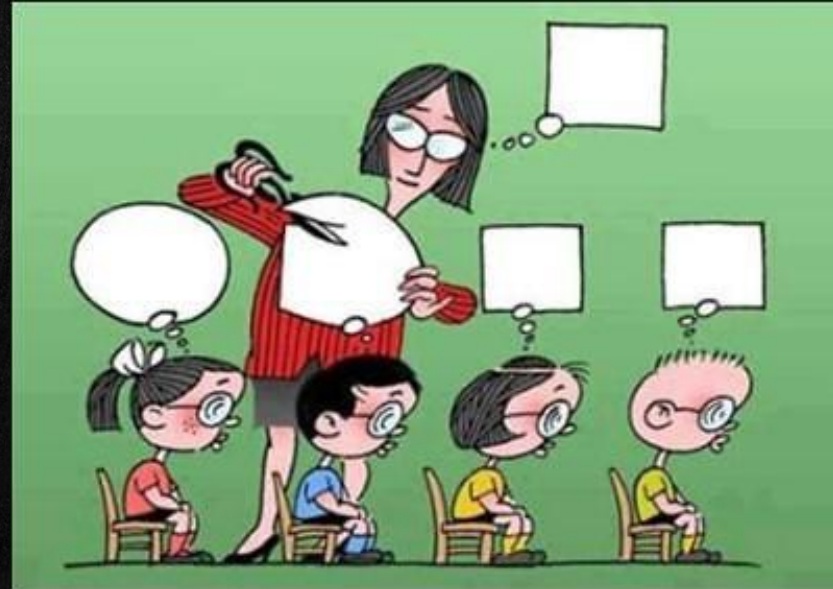
- učenje za **prestiž** i **ugled** (aristokracija i bogati slojevi društva)
- elitno obrazovanje (*Ivy league sveučilišta, Oxford, Cambridge...*)
- učenje **programa koji nisu praktično primjenjivi** (*filozofija, klasična književnost...*)

POD KONTROLOM BIROKRACIJE

- obrazovanje **nadzire** i **organizira država**
- sustav javnog školstva – formalno obrazovanje
- **sadržaj segmentiran**, propisani uvjeti prelaska iz jednog u drugi stupanj, diplome...

SOCIOLOŠKE TEORIJE O OBRAZOVANJU

- tri sociološke teorije o obrazovanju:
 - funkcionalistička (**makro**sociološka) → *obrazovanje pomaže održavanju društva*
 - konfliktna (**makro**sociološka) → *obrazovanje stvara i održava nejednakost u društvu*
 - interakcionistička (**mikro**sociološka) → *zanima ih interakcija učenika i nastavnika*
- **makrosociološke** perspektive gledaju obrazovanje kao društvenu strukturu (*ulogu obrazovanja u društvu*), dok **mikrosociološke** perspektive proučavaju interakciju licem u lice

FUNKCIONALISTIČKA PERSPEKTIVA

E. Durkheim i T. Parsons

- obrazovanje ima nekoliko funkcija važnih za društvo:
 - **socijalizacija** – učenje jednakosti i da se svi jednako vrednuju (*po meritokratskom načelu*) – najvažnija uloga
 - **selekcija** i **alokacija** – raspodjela najboljih/najsposobnijih za najvažnije uloge/poslove u društvu (*bolji učenici dobivaju bolje poslove*)
 - **integracija** – jača društvo (društvenu solidarnost)
- **latentne** (*nenamjeravane*) funkcije škole:
 - institucije za čuvanje djece
 - „bračno tržište” (endogamija)
 - mjesto razvijanja socijalnih vještina
 - mjesto nastanka omladinskih subkultura
 - smanjenje stope nezaposlenosti i onemogućavanje konkurencije odraslima za radna mjesta

KONFLIKTNA TEORIJA

- obrazovanje u kapitalizmu pomaže u stvaranju nejednakosti
- dva stajališta: **Marxovo** i **Weberovo**
- **MARKSISTIČKI PRISTUP**
 - besplatno obrazovanje služi održavanju postojeće klasne podjele društva
 - školski program je sastavljen tako da uči učenike poštivanju autoriteta i pravila
- **VEBEROVSKI PRISTUP**
 - diplome kao instrument održavanja klasnih razlika među pojedincima
 - diplome kao statusni simboli, tj. sredstvo društvenog prestiža
 - **inflacija diploma** – visoko školstvo postaje dostupnije pa se javlja više ljudi s diplomama, a posljedica toga je manja vrijednost diplome

INTERAKCIONISTIČKA PERSPEKTIVA

- koncentrira se na **dnevne aktivnosti u školi**, tj. interakciju licem u lice među učenicima i nastavnicima te utjecaju razreda na svoje članove
- interakcionisti u obzir uzimaju **subjektivno značenje koje pojedinci pridaju svome djelovanju** (*npr. učenikovo učestalo izostajanje s nastave*) i **stvaranju predodžbe o sebi** (*koja se stvara u interakciji s drugima*)
- **etiketiranje učenika** i **teorija o samoispunjavajućem proročanstvu**

ETIKETIRANJE

- nastavnici svrstavaju i vrednuju učenike na određen način i na osnovi toga se odnose prema učenicima na poseban način, a sami učenici onda odgovaraju na takve postupke (*npr. loš učenik*)
- **posljedica etiketiranja**: učenik će s vremenom i sam prihvatiti tu etiketu i početi se zaista ponašati u skladu s njom (potražiti će društvo sebi sličnih, to jest drugih učenika s etiketom devijantnosti)

TEORIJA O SAMOISPUNJAVAJUĆEM PROROČANSTVU

- **teorija o samoispunjavajućem proročanstvu** tvrdi da nastavnikovo tipiziranje učenika sposobnima ili „tupima“, te predviđanje njihova školskog uspjeha ima tendenciju doista se ostvariti
- **nastavnik definira učenika** na određen način, kao „bistrog“ ili „tupog“, a onda se **prema njemu ponaša tako** da se to **predviđanje** (proročanstvo) **doista i ostvari**
- od bistroga će učenika tražiti više, a i učenik će o sebi početi misliti kao o bistrijem, pa će se više truditi

EKSPERIMENT *primjer s uspjehom učenika u školi – samoispunjavajuće proročanstvo*

eksperimentalna grupa
– „nadareni” učenici

kontrolna grupa
– ostali učenici

nezavisna varijabla
- očekivanja učitelja

zavisna varijabla
- uspjeh učenika

NEPISMENI I STANOVNIŠTVO PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI

- **99,2%** st. pismeno (oko 32 300 st. nepismeno)
- nepismeno uglavnom stanovništvo **starije od 50 godina**
- stopa nepismenosti žena **trostruko veća** od muškaraca

Godina popisa	Ukupno (%)	Muškarci (%)	Žene (%)
1953.	16,3	9,3	22,4
1961.	12,9	7,0	18,1
1971.	9,0	4,7	12,9
1981.	5,6	2,5	8,4
1991.	3,0	1,2	4,8
2001.	1,8	0,7	2,8
2011.	0,8	0,4	1,3

Udio nepismenih osoba starih 10 i više godina prema spolu 1953.– 2011.

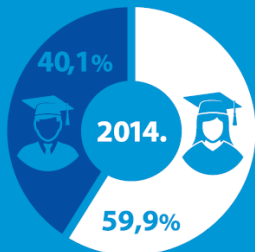
- **9,5%** st. bez potpuno završene osnovne škole
- **30,8%** osnovna škola ili manje
- najviše sa završenom srednjom školom – **52,6%**
- mali udio visoko obrazovanih **16,4%**

VISOKO ŠKOLSTVO iz hrvatske perspektive

izvor: DZS

2014.
33 741

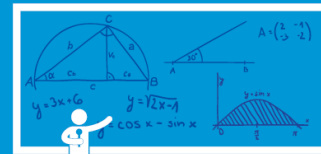

- U 2014. na visokim učilištima RH diplomirao je **33 741** student (**59,9%** žena, **40,1%** muškaraca).
- Od ukupnog broja diplomiranih studenata 2014. njih **916** (**2,7%**) diplomiralo je na PMF-u (**64,6%** žena, **35,4%** muškaraca).

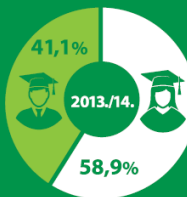

2014.
916
64,6% ♀

- U akademskoj godini 2013./14. na poslijediplomski specijalistički studij upisana su **924** studenta (**58,9%** žena, **41,1%** muškaraca).
- U 2013. u RH radila je **1 781** knjižnica.

2013./14.
924

ZNANOST

Ekonomija

Poduzetništvo

Financije

